

Bazilika svätého Pankráca v Ríme

Branislav Krasnovský

14. apríla 2021 ✚ Cirkev

Zdroj: wikimedia commons

K mojim obľúbeným chrámom v Ríme patrí aj Bazilika svätého Pankráca, rímskokatolícka bazilika a titulárny kostol, v podzemí ktorého sa nachádzajú známe katakomby. Ide o rímsku baziliku vo štvrti Monte Verde v blízkosti parku *Villa Doria Pamphili*, ktorý patrí od 17. storočia k najväčším a najkrajším udržiavaným verejným parkom v Ríme.

Baziliku dal postaviť pápež Symmachus (498 – 514) na mieste, kde popravili a neskôr pochovali telo mladého katolíckeho mučeníka svätého Pankráca.

Svätý Pankrác sa narodil v roku 289 vo Frýgii (dnešné Turecko) a umrel mučeníckou smrťou v roku 304 v Ríme, je patrónom prvoprijímajúcich detí, rytierov, pôsobí proti bolestiam hlavy, krčom a kožným chorobám; pred krivou prisahou a ochranca mladej sejby pred jarnými mrazmi.

Rodičia svätého Pankráca umreli krátko po jeho narodení, vychovával ho strýko Dionýz, ktorý ho vzal so sebou do Ríma. V Ríme sa strýko Dionýz aj svätý Pankrác stali kresťanmi, podľa katolíckej tradície ich pokrstil sám pápež Svätý Marcelin. Ten im aj odporučil, aby odišli z Ríma, kde sa zdvihla vlna protikresťanského besnenia. Strýko Dionýz pri protikresťanských čistkách umrel, no svätý Pankrác ostal v Ríme a pomáhal prenasledovaným kresťanom.

Netrvalo to dlho a rímski vojaci čoskoro chytili aj svätého Pankráca. Podľa legendy ho predviedli pred cisára Diokleciána, ktorý osobne vypočúval všetkých nedospelých kresťanov s cieľom primäť ich, aby sa vzdali viery.

Pätnásťročný Pankrác odmietol cisárovi výzvy a povedal: „*Stal som sa kresťanom z presvedčenia a zostanem ním až do smrti.*“ Následne svätého Pankráca ako rímskeho občana sťali na Via Aurelia. Telo svätého Pankráca potom kresťania pochovali v katakombách, ktoré dodnes nesú jeho meno. Ide o katakomby sv. Pankráca (Catacombe di San Pancrazio) a katakomby blahoslavenej Ottavilly (Catacombe di Ottavilla), pomenované podľa zbožnej rímskej kresťanky, ktorá svätého Pankráca nechala pochovať.

Vchod do katakomb je v blízkosti múzea svätého Pankráca, kde sa nachádza množstvo ranokresťanských a aj antických pamiatok. Pokiaľ katakomby svätého Pankráca sú prístupné pre verejnosť, katakomby blahoslavnej Ottavilly sú pre verejnosť uzavreté, v súčasnosti sa v nich uskutočňuje archeologický prieskum.

V porovnaní so známymi rímskymi katakombami (katakomby sv. Marcellina a Petra, Domitilla, Priscilly, sv. Kalixta, sv. Priscilly...) sú katakomby svätého Pankráca a Ottavilly malé a úzke. Sú však svedectvom doby a ťažkostí, v ktorých prví kresťania v Ríme žili, keď sa museli stretávať v takmer konšpiračných podmienkach, aby si mohli uctiť svojich mučeníkov.

Svätého Pankráca vo svojom Martyrológiu spomína už svätý Hieronym.

Sťatie sv. Pankráca

zdroj: wikimedia commons

Na prelome 6. a 7. storočia odovzdal pápež Gregor I. Chrám sv. Pankráca na krátky čas benediktínom, ktorým v roku 580 vyplienili kláštor v Montecassine germánski Longobardi pri svojich útokoch na Apeninskom polostrove.

V 7. storočí pápež Honorius I. (625 – 638) nechal chrám rozšíriť, pretože sa zvyšoval počet pútnikov a relikvie svätého Pankráca uložili pod hlavný oltár.

V 15. storočí počas pontifikátu pápeža Inocenta VIII. získal chrám približne dnešnú podobu, v roku 1517 bol chrám povýšený na titulárny kostol a v 16. storočí na výzdobe chrámu participovalo množstvo barokových umelcov, najznámejší z nich bol Antonio Tempesta (1555 – 1630), nazývaný tiež *il Tempestino*, jeho diela sa okrem Ríma nachádzajú najmä v Antverpách.

V 17. storočí kostol získali bosí karmelitáni, ktorí riadili prestavbu chrámu. Kvôli stavebným zásahom z 15. až 17. storočia sa nenávratne stratila podoba chrámu zo starších období, ostali len niektoré časti v blízkosti vchodu do katakomb v podzemí chrámu a hrob sv. Pankráca.

V prestavbe chrámu sa angažoval od roku 1606 najmä kardinál Lodovico de Torres, veľký mecenáš barokového umenia, ktorý nechal vytvoriť novú výzdobu kazetového stropu.

Interiér Baziliky sv. Pankráca v Ríme

zdroj: wikimedia commons

Posledná čiastočná prestavba chrámu sa uskutočnila po roku 1849, po poškodení kostola delostreleckou palbou antiklerikálnych oddielov talianskeho revolucionára Giuseppe Garibaldiho.

Chrám sa stal bazilikou dňa 12. apríla 1931 na základe buly pápeža Pia XI. *Pastorale munus*. V roku 1966 sa do Baziliky svätého Pankráca vrátila hlava mučeníka Pankráca, ktorá sa v rokoch 850 – 1966 nachádzala v Lateránskej bazilike. Všetky relikvie boli uložené v porfyrickom sarkofágu pod hlavným oltárom.

Bazilika sv. Pankráca bola obľúbeným chrámom aj pápeža sv. Jána Pavla II., ktorý baziliku často navštevoval.

URL adresa článku: <https://christianitas.sk/bazilika-svateho-pankraca-v-rime/>